

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»**

Кафедра педагогічних технологій початкової освіти

ВІЩУКАЄВА К. М.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

**Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
II року навчання спеціальності 231 «Соціальна робота»**

Одеса – 2024

УДК: 364-43:364-78(07)

*Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 9 від 29 лютого 2024 р.)*

Рецензенти:

Дунаєва Л.М. – доктор політичних наук, професор кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Паскаль О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Віщукаєва К.М.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативно-правова база соціальної роботи» [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 231 «Соціальна робота»]. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 45 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з обов'язкової навчальної дисципліни «Нормативно-правова база соціальної роботи» містять зміст самостійної роботи здобувачів; питання для самоперевірки, тестові завдання, питання до заліку, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання.

ЗМІСТ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ».....	4
РОЗДІЛ 1.	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
РОЗДІЛ 2.	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	18
РОЗДІЛ 3.	
КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	30
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	42

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Виклики сучасного суспільства і тенденції розвитку бакалаврських програм напряму «Соціальна робота» актуалізують потребу підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи, які володіють професійними компетентностями достатніми для ефективного виконання професійних обов'язків в закладах соціальної сфери, що забезпечують здатність розв'язувати складні соціальні та правові проблеми клієнтів.

Мета навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів теоретичні і практичні знання нормативно-правової бази соціальної роботи у сфері соціального захисту населення, практичні вміння та навичок щодо здійснення ними професійних функцій у роботі з клієнтом щодо його соціального захисту.

Сформувати мотивацію щодо використання набутих знань у професійній освіті.

Очікувані результати навчання дисципліни

знати:

- нормативно-правові засади здійснення соціальної роботи в процесі реалізації професійних обов'язків;
- особливості нормативно-правового забезпечення захисту окремих категорій населення;
- зміст та форми правової роботи з клієнтом.

вміти:

- знаходити і аналізувати необхідні нормативно-правові і підзаконні акти що забезпечують право на соціальний захист, соціальне забезпечення;
- розуміти механізми реалізації міжнародної та державної політики у сфері соціального захисту та дотримання прав людини;

- користуватися основними документами стосовно соціального захисту окремих категорій населення;
- представляти права та інтереси клієнта в різних установах.

РОЗДІЛ 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин
1.	Основні законодавчі акти та понятійний апарат соціального захисту людини	2
2.	Соціальний захист прав та інтересів неповнолітніх в аспекті сімейного законодавства. Соціальний захист прав та законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків	2
3.	Соціальний захист і державна допомога окремим категоріям населення	2
4.	Соціальний захист прав біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців. Соціально-правові аспекти підтримки мігрантів та емігрантів	2
5.	Соціальний захист населення і охорона здоров'я	2
6.	Соціальний захист прав громадян та неповнолітніх в аспекті трудового та житлового законодавства	2
7.	Нормативно-правова база безбар'єрного простору: законодавчі акти забезпечення реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	2
8.	Соціальна робота та публічна політика: аналіз законодавчого базису щодо інклюзивної освіти	2
9.	Нормативно-правове регулювання діяльності працівників у сфері соціальної роботи.	2
10.	Професійна діяльність соціального педагога в закладах освіти	2
Разом		20

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин
1.	<i>Семінар</i> «Правове забезпечення та понятійний апарат соціального захисту людини»	2
2.	<i>Семінар-практикум</i> «Соціально-правовий захист дітей. Соціальний захист прав та законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків»	2
3.	<i>Семінар-практикум</i> «Соціальний захист і державна допомога окремим категоріям населення»	2
4.	<i>Дискусія</i> «Соціальний захист прав біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців. Соціально-правові аспекти підтримки мігрантів та емігрантів»	2
5.	<i>Семінар</i> «Соціальний захист населення і охорона здоров'я»	2
6.	<i>Семінар-практикум</i> «Соціальний захист прав громадян та неповнолітніх в аспекті трудового та житлового законодавства»	2
7.	<i>Дискусія</i> «Соціальна робота та публічна політика щодо інклюзивної освіти»	2
8.	<i>Круглий стіл</i> «Нормативно-правова база для безбар'єрного простору в Україні до 2030 року»	2
9.	<i>Круглий стіл</i> «Нормативно-правове регулювання діяльності працівників у сфері соціальної роботи»	2
10.	<i>Вирішення практичних завдань</i> «Нормативно-правова база соціального педагога»	2
Разом		20

ПЛАНІ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Семінар «Правове забезпечення та понятійний апарат соціального захисту людини»

Питання для обговорення

1. Які основні законодавчі акти регулюють систему соціального захисту особистості в Україні?

2. Які ключові поняття та терміни використовуються в законодавстві щодо соціального захисту особистості, і як вони визначені?

3. Які принципи соціального захисту людини важливі для нашого суспільства та як вони відображені у законах?

4. Які основні права та обов'язки особистості гарантовані законодавством у сфері соціального захисту?

5. Які групи населення вважаються особливо вразливими у сфері соціального захисту, і які заходи спрямовані на їхню підтримку?

6. Як ефективно сприяти розумінню та використанню прав на соціальний захист серед громадян?

7. Проаналізувати сучасні уявлення про захист громадян.

Практичне завдання

Завдання 1. Складіть таблицю вразливих груп дітей та їх прав і основних обов'язків життєдіяльності у сучасному середовищі.

Завдання 2. Визначте основні поняття, які використовуються у законодавстві з соціального захисту та складіть словник.

Практичне заняття 2. Семінар-практикум «Соціально-правовий захист дітей. Соціальний захист законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків»

Питання для обговорення.

1. Які міжнародні акти ООН стосовно захисту прав дитини в сім'ї враховуються в українському законодавстві та як вони впливають на соціальний захист дітей?

2. Як функціонує система соціально-правового захисту дітей через виплату аліментів, і як можна покращити цей механізм для захисту прав дітей?

3. Як тимчасова виплата неповнолітнім дітям може відігравати роль у соціально-педагогічному захисті цих дітей? Які умови повинні бути виконані для її отримання?

4. Яким чином регулюється порядок усиновлення дітей та молоді в Україні, і які гарантії забезпечуються дітям в цьому процесі?

5. Якими є основні аспекти опіки і піклування над дітьми в українському законодавстві? Як відбувається взаємодія державних та громадських організацій у цій сфері?

6. Що передбачає законодавство України щодо позбавлення та поновлення батьківських прав, і які процедури це включає?

8. Як ви оцінюєте роботу служби у справах сім'ї, дітей та молоді в контексті соціального захисту неповнолітніх? Які позитивні аспекти та виклики існують у цій сфері?

9. Які права та свободи гарантовані дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування згідно з Конституцією та міжнародними стандартами?

10. Які конкретні нормативні акти України визначають правові гарантії для дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

11. Які органи відповідають за здійснення соціального захисту та підтримки дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

12. Яким чином здійснюється процес прийняття дитини на виховання та усиновлення відповідно до законодавства України?

13. Які права та обов'язки опікунів та прийомних батьків передбачені законом?

14. Які програми та соціальні послуги надаються для соціальної адаптації та реабілітації дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування?

15. Які існують особливості соціального захисту дітей з інвалідністю, які опинилися у складних життєвих обставинах?

16. Як забезпечується право на освіту та медичну допомогу для дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування?

17. Які можливості наявні для цих дітей, щоб успішно вибудувати своє майбутнє?

18. Як можна сприяти підвищенню громадської уваги та підтримки дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування у суспільстві?

Практичне завдання

Завдання 1. Розгляд конкретної ситуації з життя дитини-сироти або дитини, яка позбавлена батьківського піклування. Дослідить цю ситуацію, оцініть фактори ризику та можливі шляхи подолання проблеми згідно законодавства.

Завдання 2. Напишіть есе «Я беру участь в програмі «Щастя кожному»».

Практичне заняття 3. Семінар-практикум «Соціальний захист і державна допомога окремим категоріям населення»

Питання для обговорення.

1. Які основні види державної допомоги і соціальних послуг надаються різним категоріям населення в Україні? Які переваги та недоліки цих програм?

2. Які проблеми та виклики існують у нормативно-правовій базі соціального захисту для осіб з інвалідністю? Як можна поліпшити їхні умови соціальної підтримки?

3. Які механізми забезпечення соціальної допомоги для дітей та молоді існують в Україні? Як вони сприяють їхньому розвитку та соціальній адаптації?

4. Які головні виклики та проблеми у наданні державної допомоги та соціального захисту малозабезпеченим сім'ям? Як можна забезпечити їм більш ефективну підтримку?

5. Які важливі аспекти правового захисту військовослужбовців та їх сімей в сфері соціального забезпечення і як це впливає на їхнє повернення до цивільного життя?

6. Які існують прогалини та недоліки у нормативно-правовій базі соціального захисту на ваш погляд? Які зміни можна запровадити для поліпшення системи соціальної підтримки?

Практичне завдання

Завдання 1. Складіть пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази соціального захисту для осіб похилого віку.

Завдання 2. Розробіть пропозиції щодо вдосконалення системи соціального захисту для дітей та молоді в вашому регіоні з урахуванням кращих практик інших країн.

Практичне заняття 4. Дискусія «Соціальний захист біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців. Соціально-правові аспекти підтримки мігрантів та емігрантів»

Питання для обговорення

1. Які основні проблеми стикаються біженці, внутрішньо переміщені особи та переселенці у сфері соціального захисту в Україні?
2. Які механізми та програми доступні для біженців та внутрішньо переміщених осіб для отримання освіти та медичної допомоги?
3. Як можна покращити доступ до житла для біженців та внутрішньо переміщених осіб у контексті соціального захисту?
4. Як визначаються права та соціальні гарантії для мігрантів та емігрантів, і як ці стандарти відповідають міжнародним нормам?
5. Яким чином можна покращити механізми взаємодії між державними і громадськими організаціями для забезпечення ефективної підтримки біженців та мігрантів?
6. Які міжнародні конвенції та угоди забезпечують права та соціальний захист біженців і мігрантів, і як вони впливають на законодавство України?
7. Які кращі практики і досвід інших країн можуть бути використані для поліпшення системи соціального захисту біженців, внутрішньо переміщених осіб, переселенців, мігрантів та емігрантів в Україні?
8. Які основні виклики та можливості існують у підвищенні якості соціального захисту для цих категорій населення?

Практичні завдання

Завдання 1. Розгляньте Е-цифровий соціальний захист біженців та внутрішнього переміщених осіб на прикладі додатка «Дія».

Завдання 2. Підготувати інформаційні буклети або презентації щодо поширення свідомості щодо прав і можливостей соціального захисту цих категорій населення.

Практичне заняття 5. Семінар «Соціальний захист населення і охорона здоров'я»

Питання для обговорення

1. Які основні виклики стоять перед системою соціального захисту населення та охорони здоров'я в сучасному суспільстві?
2. Як законодавство регулює соціальний захист населення та охорону здоров'я?
3. Які ключові аспекти системи медичного страхування та доступу до медичної допомоги?
4. Як вирішуються питання доступності та якості медичної допомоги для різних категорій населення, включаючи вразливі групи?
5. Яким чином система соціального захисту впливає на охорону здоров'я та забезпечення медичних послуг?
6. Як можна покращити координацію між різними рівнями влади та суб'єктами соціального захисту для забезпечення ефективного захисту населення та охорони здоров'я?
7. Як відбувається фінансування системи охорони здоров'я та як розподіляються ресурси між різними ланками системи охорони здоров'я?
8. Які інноваційні підходи та технології можна використовувати для поліпшення якості та доступності медичних послуг?

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізувати законодавство, що регулює соціальний захист населення та охорону здоров'я.

Завдання 2. Порівняти системи соціального захисту населення та охорони здоров'я в різних країнах і визначити подібності та відмінності.

Практичне заняття 6. Семінар-практикум «Соціальний захист прав громадян та неповнолітніх в аспекті трудового та житлового законодавства»

Питання для обговорення

1. Які міжнародні акти ООН регулюють права та соціальний захист працівників?
2. Які основні аспекти соціального права молоді на перше робоче місце в Україні?
3. Як організована охорона праці для неповнолітніх, та які законодавчі норми визначають їхні права та безпеку?
4. Що передбачає законодавство України стосовно тривалості робочого часу та норм виробітку для неповнолітніх?
5. Які проблеми пов'язані з розірванням трудової угоди з неповнолітнім та як їх можна вирішити з позиції соціального захисту?
6. Яка роль та завдання державної служби зайнятості населення в забезпеченні соціальних прав дітей та молоді в Україні?
7. Які права, обов'язки та соціальні гарантії мають учні та випускники закладів професійно-технічної освіти в Україні?
8. Які основні соціальні права населення на користування та володіння житлом передбачає Конституція України?
9. Які основні соціальні права дітей та молоді на користування та володіння житлом відповідно до міжнародних документів та Конституції України?
10. Які особисті немайнові права та обов'язки населення, особливо в контексті соціального захисту?

11. Які правовідносини існують між батьками і дітьми в Україні, та як вони регулюються законодавством?

12. Які права мають громадяни при приватизації житла та як вони забезпечуються законодавством?

13. Як Житловий Кодекс України впливає на соціальні права громадян на право користування житлом?

14. Як управління праці та соціального захисту населення гарантує житлові права громадян і забезпечує їхню соціальну безпеку?

Практичне завдання

Завдання 1. Складіть таблицю про права та обов'язки дітей та молоді щодо праці в Україні.

Завдання 2. Порівняйте міжнародні документи про захист трудових прав дітей та підлітків з нормами українського законодавства. Складіть таблицю з відмінними і подібними статтями.

Завдання 3. Охарактеризуйте нормативно-правові акти щодо захисту трудових та житлових прав дітей.

Завдання 4. Розробіть інформаційний буклет, який містить основні відомості про житлові права громадян та процедури їх захисту.

Практичне заняття 7. Дискусія «Соціальна робота та публічна політика щодо інклюзивної освіти»

Питання для обговорення

1. Які основні законодавчі акти регулюють інклюзивну освіту в нашій країні? Які принципи вони закріплюють?

2. Які основні виклики і перешкоди існують у впровадженні інклюзивної освіти згідно з чинним законодавством?

3. Які можливі шляхи вдосконалення законодавчого базису для сприяння розширенню доступу до інклюзивної освіти?

4. Які соціальні аспекти важливі для успішного впровадження інклюзивної освіти з погляду соціальних працівників?

5. Які можливі наслідки для суспільства в цілому має інклюзивна освіта і як це пов'язано з публічною політикою?

6. Які конкретні програми та ініціативи соціальної роботи спрямовані на покращення інклюзивної освіти?

7. Які стандарти та критерії визначають успішність інклюзивної освіти, і як це впливає на розробку публічної політики в даній сфері?

8. Як соціальні працівники співпрацюють з громадськістю, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами для удосконалення законодавчого базису щодо інклюзивної освіти?

9. Як виглядає ідеальна система підтримки для дітей та молоді з особливими потребами в рамках інклюзивної освіти з позицій соціальної роботи та публічної політики?

Практичне завдання.

Завдання 1. Проаналізуйте законодавчий базис України щодо інклюзивної освіти. Опишіть основні нормативні акти та положення, що стосуються інклюзивної освіти. Зазначте основні вимоги та права осіб з особливими потребами, які передбачені законами.

Завдання 2. Розробіть кейси на основі реальних ситуацій, пов'язаних з інклюзивною освітою та запропонуйте рішення та дії для вирішення проблеми відповідно до законодавства та принципів інклюзивної освіти.

Практичне заняття 8. *Круглий стіл «Нормативно-правова база для безбар'єрного простору в Україні до 2030 року»*

Питання для обговорення

1. Які основні положення та цілі передбачені в Національній стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року?

2. Які нормативні акти в Україні вже існують та спрямовані на забезпечення безбар'єрного оточення для всіх громадян?

3. Які ключові аспекти інтеграції принципів безбар'єрності в існуючі законодавчі та стратегічні документи?

4. Які головні виклики та перешкоди існують у впровадженні нормативно-правової бази для безбар'єрного простору в Україні?

5. Які найбільш успішні приклади впровадження безбар'єрного середовища в Україні, та які чинники сприяли їх успішності?

6. Які можливі стратегії та механізми співпраці між урядом, громадськістю та бізнес-сектором для реалізації Національної стратегії з безбар'єрності?

7. Як враховувати потреби та інтереси осіб з інвалідністю при формуванні та вдосконаленні нормативно-правової бази для безбар'єрного простору?

8. Які інноваційні технології та підходи можна використовувати для забезпечення безбар'єрного оточення та доступності послуг?

Практичне завдання

Завдання 1. Проаналізуйте нормативно-правові акти України, які спрямовані на створення безбар'єрного середовища. Опишіть основні зміни та положення цих актів та їх вплив на покращення доступності для всіх громадян.

Завдання 2. Оберіть конкретний середовище (наприклад, громадський транспорт, медичні заклади, освітні установи) та дослідить, яким чином застосовуються закони про безбар'єрність в цьому контексті.

Практичне заняття 9. *Круглий стіл «Нормативно-правове регулювання діяльності працівників у сфері соціальної роботи»*

Питання для обговорення

1. Доведіть, що знання нормативно-правових документів є запорукою успішної роботи соціального працівника з сім'ями, які перебувають у СЖО.

Практичні завдання (робота в малих групах)

Завдання 1. Запропонуйте власні професійні вимоги до соціального працівника-майбутнього.

Завдання 2. Підготуйте виступ з теми: «Соціальний працівник: права та обов'язки».

**Практичне заняття 10. Вирішення практичних завдань
«Нормативно-правова база соціального педагога»**

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте нормативно-правову базу діяльності соціального педагога.
2. Розкрийте зміст кваліфікаційної характеристики та посадові інструкції соціального педагога.
3. Проаналізуйте складові статистичного звіту про роботу соціального педагога.

Практичні завдання (робота в малих групах).

Завдання 1. У 3-ому класі закладу освіти є учень з розладом аутичного спектру. Яким чином має побудувати свою роботу соціальний педагог?

Завдання 2. У 9-му класі є випадок кібербулінгу. Як соціальний педагог має працювати з булінг-жертвами та булінг-агресорами?

Завдання 3. Представте алгоритм профілактичної роботи соціального педагога щодо учнів 1-ого класу на тему: «Небезпечні дорослі».

РОЗДІЛ 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

РОЗПОДІЛ ГОДИН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1.	Основні законодавчі акти та понятійний апарат соціального захисту людини	7	Індивідуальна на групова співбесіда, усне опитування, перевірка практичних завдань, залік
2.	Соціальний захист прав та інтересів неповнолітніх в аспекті сімейного законодавства. Соціальний захист прав та законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків	7	
3.	Соціальний захист і державна допомога окремим категоріям населення	7	
4.	Соціальний захист прав біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців. Соціально-правові аспекти підтримки мігрантів та емігрантів.	7	
5.	Соціальний захист населення і охорона здоров'я	7	
6.	Соціальний захист прав громадян та неповнолітніх в аспекті трудового та житлового законодавства	7	
7.	Нормативно-правова база безбар'єрного простору: законодавчі акти забезпечення реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.	7	
8.	Соціальна робота та публічна політика: аналіз законодавчого базису щодо інклюзивної освіти	7	
9.	Нормативно-правове регулювання діяльності працівників у сфері соціальної роботи	7	

10.	Зміст і структура діяльність соціального педагога	7
Разом		70

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовний модуль I. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту населення

Тема 1. Основні законодавчі акти та понятійний апарат соціального захисту особистості.

1. Проаналізувати сучасні уявлення про захист громадян.
2. Випишіть заклади соціального захисту дітей та молоді в Україні.

Тема 2. Соціальний захист прав та інтересів неповнолітніх в аспекті сімейного законодавства. Соціальний захист прав та законних інтересів дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків.

1. Ознайомитися з нормативно-правовою базою соціального захисту неповнолітніх.
2. Ознайомитися з основними законами та правовими актами, що регулюють соціальний захист дітей-сиріт і дітей, які позбавлені батьківського піклування в Україні.

Тема 3. Соціальний захист і державна допомога окремим категоріям населення

1. Розгляньте нормативно-правові акти, пов'язані з соціальним захистом, у вашій країні. Виділіть основні положення та принципи, які вони встановлюють.
2. Проаналізуйте програми соціальної допомоги та підтримки вразливим категоріям населення.

Тема 4. Соціальний захист прав біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців. Соціально-правові аспекти підтримки мігрантів та емігрантів.

1. Знайти та проаналізувати ключові закони та міжнародні конвенції, що регулюють соціальний захист біженців, внутрішньо переміщених осіб та переселенців в Україні.

2. Розробити конкретні рекомендації щодо поліпшення системи соціального захисту для цих категорій населення в Україні.

Тема 5. Соціальний захист населення і охорона здоров'я

1. Розгляньте питання доступності медичної допомоги для різних соціальних груп населення та виділити проблемні питання.

2. Розробити конкретні рекомендації щодо поліпшення системи соціального захисту та охорони здоров'я в Україні.

Тема 6. Соціальний захист прав громадян та неповнолітніх в аспекті трудового та житлового законодавства

1. Розгляньте основні міжнародні акти ООН, що стосуються прав працівників, і зробіть огляд їх змісту та впливу на національне законодавство України.

2. Проаналізуйте нормативно-правові акти щодо захисту житлових та правових прав дітей.

Тема 7. Нормативно-правова база безбар'єрного простору: законодавчі акти забезпечення реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року

1. Ознайомитися з Національною стратегією із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року.

2. Проаналізуйте нормативно-правові акти України, які спрямовані на створення безбар'єрного середовища. Опишіть основні зміни та положення цих актів та їх вплив на покращення доступності для всіх громадян.

Тема 8. Соціальна робота та публічна політика: аналіз законодавчого базису щодо інклюзивної освіти

1. Проаналізуйте законодавчий базис України щодо інклюзивної освіти.
2. Опишіть основні нормативні акти та положення, що стосуються інклюзивної освіти. Зазначте основні вимоги та права осіб з особливими потребами, які передбачені законами.

Змістовий модуль II. Нормативно-правове забезпечення діяльності соціального працівника /соціального педагога

Тема 9. Нормативно-правове регулювання діяльності працівників у сфері соціальної роботи.

1. Ознайомитися з нормативною базою, що регулює діяльність працівників, що здійснюють соціальну роботу.
2. Ознайомитися з повноваженнями працівників згідно ЗУ «Про соціальні послуги» (ст. 13) та ЗУ «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (ст. 18).
3. Визначте особливості регулювання діяльності працівників професійними стандартами та регулювання діяльності працівників посадовими та робочими інструкціями.

Тема 10. Зміст та структура діяльності соціального педагога в закладах освіти.

1. Ознайомитися з нормативно-правою базою діяльності соціального педагога.
2. Ознайомитися зі зразками типової документації соціального педагога.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА/СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

I. Перелік основних нормативно-правових актів, відповідно до яких здійснюється соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю:

Закони України:

- від 01.01.2020р. №2558-III «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»;
- від 17.01.2019р. №2671-VIII «Про соціальні послуги»;
- від 31.12.2020р. № 2402-III «Про охорону дитинства»;
- від 01.01.2020р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян»;
- від 31.12.2020р. № 2342-IV «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»;
- від 31.12.2020р. №2623-IV «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей»;
- від 20.01.2018р. №3160-VI «Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»;
- від 09.08.2019р. № 2998-XII «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»;
- від 10.06.2018р. №2017-III «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»;
- від 03.07.2020 року N 3236-VI «Про волонтерську діяльність»;
- від 20.10.14р. №1708-VII «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки»;
- від 01.01.2020р. № 3739-VI «Про протидію торгівлі людьми»;
- від 20.03.2020р. № 2297-VI «Про захист персональних даних»;

- від 03.07.2020р. № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»;
- від 01.01.2020 № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

Укази Президента України

- від 12.01.2018р. N 5/2018 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб із їх числа»;
- від 12.11.1999р. №1460/99 «Про заходи щодо поліпшення становища багатодітних сімей»;
- від 09.04.2010р. N 1208/2007 «Про невідкладні додаткові заходи протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні»;
- від 11.06.2014р. N 411/2008 «Про заходи щодо забезпечення захисту прав і законних інтересів дітей»;

Постанови Кабінету Міністрів України

- від 18.06.2020р. № 565-2002-п «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю»;
- від 01.06.2020р. № 482-2020-п «Про внесення змін до Положення про дитячий будинок сімейного типу та Положення про прийомну сім'ю»;
- від 28.11. 2020р. № 866-2008-п «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»;
- від 03.05.2012 № 354 «Про внесення змін до постанови КМУ від 5 вересня 2007 р. № 1087 «Про консультативно – дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми»;
- від 19.11.2012 № 417-2012-п «Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми»;

- від 01.01.2017 № 660-2012-п «Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми»;
- від 04.03.2020 № 783-2012-п «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»;
- від 22.08.2018 №658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»;
- від 31.10.2020 №148-2017-п «Деякі питання здійснення патронату над дитиною»;
- від 03.03.2020 № 185 «Про затвердження Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг»;
- від 03.03.2020 № 200 «Про затвердження Положення про конкурсну комісію, умови та порядок проведення конкурсу на зайняття посади керівника надавача соціальних послуг державного / комунального сектора»;
- від 01.06.2020.№ 427 Деякі питання здійснення контролю за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги»;
- від 01.06.2020 № 428 «Про затвердження Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги»;
- від 01.06.2020 № 429 «Про затвердження Порядку встановлення диференційованої плати за надання соціальних послуг»;
- від 01.06.2020 № 430 «Про затвердження Порядку проведення підготовки та перепідготовки фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності»;
- від 01.06.2020 № 438 «Про внесення змін у додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 щодо систематизації схеми тарифних розрядів посад працівників надавачів соціальних і реабілітаційних послуг»;
- від 01.06.2020 № 449 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінювання якості соціальних послуг»;

- від 01.06.2020 № 450 «Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення»;
- від 01.06.2020 №585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- від 01.06.2020 №586 «Деякі питання захисту дітей в умовах боротьби з наслідками гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»;
- від 01.06.2020 № 587 «Про організацію надання соціальних послуг»

Розпорядження Кабінету Міністрів України

- від 08.08.2012р. № 556-р. «Стратегії реформування системи надання соціальних послуг»;
- від 9 серпня 2017 року № 526-р «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу»

Національні та регіональні програми стосовно дітей, молоді та сімей, а саме:

- Державної цільової соціальної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 р. № 1242);
- Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (Постанова КМУ від 24.02.2016 № 111);

Державного стандарту

- від 29.01.2019 №452 «Про затвердження Державного стандарту денного догляду»;
- від 18.05.2015 №514 «Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації»;
- від 02.07.2015 №678 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування»;
- від 30.12.2015 №1261 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів»;
- від 01.07.2016 №716 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання»;
- від 17.08.2016 №892 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації)»;
- від 10.09.2015 №912 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги профілактики»;
- від 13.03.2016.№318 «Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах»

II. Перелік документів, наказів, листів, які необхідно знати та використовувати у роботі соціального педагога закладу освіти.

- Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 року.
- Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р.
- Конвенція про права дитини від 2.09. 1990 р.
- Закон України про охорону дитинства від 26 квітня 2001 року.
- Етичний кодекс фахівців соціальної роботи України.
- Положення про психологічну службу системи освіти України від 03.05.1999р. № 127.
- Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів від 19.10.2001 р.

- Лист Міністерства освіти і науки України від 27.08.2000. № 1/9- 352.
- Лист Міністерства освіти і науки України від 15.06.2004 р. № 1/9- 324 «Про внесення змін і доповнень до нормативної чисельності практичних психологів та соціальних педагогів навчальних закладів».
- Лист про дотримання нормативно-правових документів № 01- 05/10-425 від 14. 03. 2002 р.
- Наказ МОНУ від 28.12.2006 р. № 864 «Про планування діяльності та ведення документації соціальних педагогів, соціальних педагогів по роботі з дітьми-інвалідами системи Міністерства освіти і науки України».
- Наказ МОНУ від 02.07.2009 р. №616 «Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України».
- Наказ про експертизу соціологічного та психологічного інструментарію № 198 від 26. 06. 2002 р.
- Наказ МОН від 2.10.2018 р. № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами».
- Наказ МОН від 22.05.2018 р. № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України».
- Наказ МОН від 2.03.2017 р. № 334 «Про унормування діяльності психологічної служби системи освіти».
- Наказ МОН від 29.09.2014 р. № 1/9-498 «Щодо впровадження порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорсткого поводження з дітьми або загрози його вчинення».
- Наказ МОН від 28.12.2006 р. № 864 «Про планування діяльності та ведення документації соціальних педагогів, соціальних педагогів по роботі з дітьми-інвалідами системи Міністерства освіти і науки України».
- Лист МОН від 24.07.2019 р. № 1/ 9-477 «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України».
- Лист МОН від 24.08.2023 р. № 1/12702-23 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році».

- Лист МОН від 21.08.2023 р. № 1 / 12492-23 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби в системі освіти у 2023/2024 навчальному році».

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота передбачає підготовку аналітичної записки на електронному і паперовому носіях, виступити на семінарському занятті.

Написання аналітичної записки з дисципліни «Нормативно-правова база соціальної роботи» вимагає систематичного та докладного підходу.

Алгоритм, які можуть бути корисними у написанні аналітичної записки

1.	Визначте мету	Розуміння цілей аналітичної записки допоможе сформулювати відповідну структуру та підійти до аналізу з правильної точки зору
2.	Оберіть конкретну тему та обмежте обсяг	Визначте чітку тему та обмежте обсяг аналізу, щоб уникнути розпливчатості та забезпечити глибокий аналіз конкретного аспекту
3.	Створіть план аналізу	Розробіть план, який включатиме в себе основні пункти, аналіз яких ви хочете провести. Це може включати заголовки, ключові питання, методи аналізу та очікувані результати
4.	Проведіть збір та аналіз інформації	Для створення об'єктивної та інформованої аналітичної записки зберіть вичерпну та достовірну інформацію, проаналізуйте її та виокреміть основні пункти
5.	Структуруйте записку	Поділіть аналітичну записку на розділи та підрозділи відповідно до плану. Кожен розділ повинен мати введення, основну частину та висновки
6.	Формулюйте аналіз та висновки	Ретельно сформулюйте свій аналіз та висновки на основі дослідження. Забезпечте їх послідовність та логічність
7.	Додайте рекомендації	Включіть в аналітичну записку рекомендації щодо подальших кроків, можливих поліпшень та заходів для оптимізації роботи відповідно до аналізу
8.	Дотримуйтесь формату та стилю	Дотримуйтесь стандартів форматування, офіційного стилю, а також граматичних та лексичних норм

9.	Перегляд та редагування	Перегляньте та відредагуйте аналітичну записку, переконайтеся в її логічності, чіткості та правильності викладу
----	-------------------------	---

Написання аналітичної записки важливо здійснювати систематично та з урахуванням основних етапів аналізу та підготовки інформації.

ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА АНАЛІТИЧНОЇ ЗАПИСКИ (ЗА ВИБОРОМ)

1. Законодавство щодо соціальних послуг для населення
2. Соціальна допомога та соціальні виплати
3. Права та захист дітей в сфері соціальної роботи
4. Інклюзивна освіта та інтеграція осіб з інвалідністю
5. Соціальна адаптація мігрантів та біженців
6. Надання соціальних послуг особам похилого віку
7. Соціальна робота в галузі охорони здоров'я
8. Нормативно-правові аспекти діяльності установ соціального обслуговування
9. Інформаційна безпека та захист персональних даних в соціальній сфері
10. Нормативно-правова база професійної діяльності соціального педагога в освітніх закладах.

РОЗДІЛ 3.

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІК)

Для навчальної дисципліни «Нормативно-правова база соціальної роботи» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ КОНТРОЛЮ

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері соціального захисту окремих категорій населення. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері соціального захисту окремих категорій населення, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною

<p>Добре (74-81 C)</p>	<p>Здобувач володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо сучасної нормативно-правової бази у сфері соціального захисту окремих категорій населення. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників. Розуміє основні правила, морально-етичні та соціально-правові аспекти роботи у сфері соціального захисту</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо організації роботи у сфері соціального захисту несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; відсутнє глибоке розуміння нормативно-правової бази в організації правого супроводу окремих категорій населення</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання заліку</p>

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ЗА
РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
(ЗАЛІК)**

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)		ІНДЗ	Разом	
Теми	Бали	0-10	0-100	
Змістовий модуль I				
Тема 1	0-9			
Тема 2	0-9			
Тема 3	0-9			
Тема 4	0-9			
Тема 5	0-9			
Тема 6	0-9			
Тема 7	0-9			
Тема 8	0-9			
Змістовий модуль II				
Тема 9	0-9			
Тема 10	0-9			
Всього:				0-90

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ КОНТРОЛЮ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання, які можуть бути використані для проміжного і підсумкового контролю знань:

1. У новому понятійно-термінологічному словнику зазначено, що «соціальний захист»...

а) це система законодавчих, соціально-економічних і політичних гарантій, які надають умови для забезпечення засобами для існування працездатними громадянами соціально незахищеним верствам;

б) трактується як система заходів щодо захисту населення від соціальних ризиків;

в) система соціально-правових заходів та гарантій, які забезпечують реалізацію, охорону прав і свобод дітей та молоді.

2. У головному Законі України – Конституції України, прийнятій 28 червня 1996 р., гарантуються основні права і свободи громадян?

а) так;

б) ні

3. Визначте окремі закони, які визначають порядок державної соціальної допомоги різним категоріям громадян (не менш 5)....

4. Для надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем походження дитини повинна зібрати необхідні документи протягом...

а) місяць;

б) двох місяців;

в) трьох місяців

5. Визначено захист майнових та житлових прав дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Зокрема, особи, яким стало відомо про наявність у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського

піклування, майна, повідомляють про це службу у справах дітей за місцем знаходження майна.

а) У Законі України від 5 лютого 1993 року № 2998 «Про сприяння соціальному становленню і розвитку молоді в Україні»;

б) У Постанові Кабінету Міністрів України «Про порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини»;

в) У Постанові Кабінету Міністрів України «Про порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини»

б. _____ – це дитина, котра є іноземним громадянином чи особою без громадянства, якій у порядку та на підставах, визначених Законом України «Про біженців», надано статус біженця.

7. Соціальний захист населення літнього і старого віку складається із:

а) профілактики; підтримки; представництва;

б) соціальна допомога (надання старим людям пільг і переваг, допомоги); соціальне обслуговування; організація пенсійного забезпечення.

8. _____ – це сукупність спеціальних послуг, які надаються людям літнього і старого віку в домашніх умовах чи спеціалізованих державних закладах, що включають соціально-побутову допомогу і морально-психологічну підтримку.

9. Визначте Міжнародні нормативно-правові документи щодо соціально-правового захисту людей з інвалідністю:

а) Декларація про права інвалідів;

б) Конституція України;

в) Конвенція ООН про права дитини.

10. Визначте нормативно-правові документи державного рівня щодо соціально-правового захисту людей з інвалідністю (мінімум 5):

11. За яким Законом призначаються пенсії по інвалідності внаслідок загального захворювання, каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства?

а) ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»;

б) ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»

12. _____ – це сукупність заходів, які гарантують сім'ї (особі) надання адресної диференційованої допомоги в особливо складних життєвих обставинах у вигляді готівкової чи безготівкової грошової допомоги, у вигляді пільг, послуг, консультацій тощо.

13. З метою вдосконалити систему соціальної допомоги у червні 2003 р. Верховна Рада України прийняла _____, а у 2007 р. Урядом затверджено _____.

14. Відповідно якого Закону суб'єктами, що надають соціальні послуги можуть бути державні, комунальні, недержавні заклади і організації, фізичні особи?

а) ЗУ «Про соціальні послуги»;

б) Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

15. Основними об'єктами системи соціальних послуг є...

16. Постійні соціальні послуги надаються...

а) не менше 1 разу на місяць більше 1 року;

б) не рідше 1 разу на місяць до 1 року;

17. У Законі України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. встановлено гарантований рівень державної підтримки сімей з дітьми з урахуванням складу сім'ї, її доходів, стану здоров'я та віку дітей. На виконання цього закону Кабінет Міністрів України прийняв такі Постанови... _____

18. Де викладено, що «Кожна дитина має право на життя з моменту визначення її живонародженою та життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я. Держава гарантує дитині право на охорону здоров'я, безоплатну кваліфіковану медичну допомогу в державних і

комунальних закладах охорони здоров'я, сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини, раціонального харчування, формуванню навичок здорового способу життя»?

а) ст.6. «Основ законодавства України про охорону здоров'я»;

б) ст.6 Закону України «Про охорону дитинства»

19. Для неповнолітніх скорочено тривалість робочого часу на...

а) 1 годину;

б) 2 години;

в) 3 години.

20. Особи віком від 16 до 18 років працюють...

а) 24 години;

б) 36 годин на тиждень;

в) 40 годин на тиждень

21. Особам віком від 15 до 16 років працюють...

а) 15 годин;

б) 24 години;

в) 36 годин

22. Захист житлових прав дітей – одне із важливих питань у діяльності служби у справах дітей. Роль служби у справах дітей з даного питання визначена... _____

---

23. Після надходження усіх необхідних документів органом праці та соціального захисту населення протягом скількох днів приймається рішення про призначення або відмову в призначенні тимчасової допомоги?

а) 5;

б) 7;

в) 10

24. Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини?

а) так;

б) ні

25. Заява про поновлення батьківських прав приймається судом до розгляду незалежно від часу постановлення рішення про позбавлення батьківських прав. Це може бути...

а) місяць;

б) рік;

в) місяць, декілька місяців, рік

26. Визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток, встановлює основні засади державної політики у цій сфері ....

а) Етичний кодекс фахівців соціальної роботи України;

б) Конвенція про права дитини від 2.09. 1990 р.;

в) Закон України про охорону дитинства від 26 квітня 2001 року;

г) Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р.

27. Проголошено з метою забезпечити дітям щасливе дитинство і користування, на їхнє власне благо і на благо суспільства, правами і свободами, які тут передбачені, і закликає батьків, чоловіків та жінок, як окремих осіб, а також добровільні організації, місцеву владу і національні уряди до того, щоб вони визнали і намагались дотримуватись цих прав шляхом законодавчих та інших заходів, поступово впроваджуваних відповідно до принципів, зазначених в декларації ....

а) Етичний кодекс фахівців соціальної роботи України;

б) Конвенція про права дитини від 2.09. 1990 р.;

в) Закон України про охорону дитинства від 26 квітня 2001 року;

г) Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р.

28. Регулюючий документ, який спрямовує соціальних педагогів здійснювати соціальну роботу в багатьох функціональних сферах з метою

задоволення людських потреб, розвитку потенціалу та можливостей особистості – це...

- а) Етичний кодекс фахівців соціальної роботи України;
- б) Конвенція про права дитини від 2.09. 1990 р.;
- в) Закон України про охорону дитинства від 26 квітня 2001 року;
- г) Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р.

29. Фахівці соціальної роботи надають допомогу кожному, хто звертається до них за захистом, підтримкою, консультацією або порадою, без будь-якої дискримінації щодо статі, віку, фізичних або розумових обмежень, соціальної чи расової приналежності, віросповідання, мови, політичних поглядів, сексуальної орієнтації:

- а) конфіденційність;
- б) дотримання норм професійної етики;
- в) доступність послуг;
- г) довіра та взаємодія у вирішенні проблем клієнта.

30. ... є основою їхньої професійної діяльності згідно з загальнолюдськими цінностями та етичними принципами соціальної роботи.

- а) норми етичної поведінки фахівців соціальної роботи;
- б) етичні принципи діяльності фахівців соціальної роботи;
- в) нормативи часу на основні види роботи соціального педагога;
- г) складові соціально-педагогічної роботи.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Проаналізувати міжнародні правові документи, як основу соціального захисту прав дітей та молоді.
2. Виокремити вразливі групи людей та визначити їх особливості щодо соціально-правового захисту.
3. Охарактеризувати заклади соціального захисту дітей.

4. Розкрийте суть понять «соціальний захист» та «система соціального захисту».
5. Проаналізувати сучасні уявлення про захист громадян.
6. Розкрити діяльність органів влади по виявленню дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків.
7. Окреслити завдання органів опіки і піклування по соціальному захисту дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків.
8. Розкрити права і обов'язки опікуна, піклувальника, прийомних батьків, усиновителів.
9. Визначити пільги встановленні державою для даної категорії дітей.
10. Окреслити соціально-правозахисні пільги, що встановлені державою для даної категорії дітей-випускників шкіл.
11. Визначте документи (державні, міжнародні) про правовий захист осіб з інвалідністю.
12. Визначте законодавче забезпечення багатодітних сімей.
13. Розкрийте особливості соціально-правової допомоги біженцям та переселенцям.
14. Визначте законодавче забезпечення обдарованих дітей.
15. Розкрийте особливості соціально-правової допомоги військовослужбовцям учасникам військових дій та їх сім'ям.
16. Як здійснюється соціальний захист біженців, внутрішнього переміщених осіб та переселенців.
17. Як здійснюється соціальна підтримки мігрантів та емігрантів в сучасних умовах.
18. Розкрийте особливості соціального страхування в Україні як один із аспектів соціального захисту.
19. Соціальна допомога як головна складова соціального захисту населення.

20. Соціальні послуги як складові соціального захисту населення.
21. Розкрийте особливості соціального захисту дітей та підлітків в Україні.
22. Визначте проблеми та особливості охорони здоров'я в Україні.
23. Охарактеризувати міжнародні акти ООН про працю.
24. Проаналізувати соціальне право молоді на перше робоче місце.
25. Розкрийте особливості охорони праці неповнолітніх.
26. Охарактеризувати положення законодавства України про тривалість робочого часу та норми виробітку неповнолітніх.
27. Визначте проблеми та їх вирішення як основа соціального захисту про розірвання трудової угоди з неповнолітнім.
28. Розкрийте роль і завдання державної служби зайнятості населення як соціального гаранта прав дітей та молоді в Україні.
29. Проаналізувати права, обов'язки та соціальні гарантії учнів, слухачів та випускників закладів професійно-технічної освіти.
30. Розкрийте особливості соціального захисту прав населення на користування та володіння житлом за Конституцією України.
31. Визначте основні соціальні права дітей та молоді на користування та володіння житлом за міжнародними документами та Конституцією України.
32. Розкрийте особисті немайнові права та обов'язки населення.
33. Майнові правовідносини батьків і дітей.
34. Окреслить права громадян при приватизації.
35. Охарактеризуйте Житловий Кодекс України як інструмент захисту соціальних прав громадян на право користування житлом.
36. Управління праці та соціального захисту населення як гарант житлових прав.
37. Охарактеризуйте Міжнародні акти ООН з питань захисту прав дитини в сім'ї.

38. Визначте шлюбні відносини неповнолітніх у соціально-правовому законодавстві.
39. Розкрийте соціально-правовий захист дітей через виплату аліментів.
40. Тимчасова виплата неповнолітнім дітям як умова соціально-педагогічного захисту.
41. Розкрийте порядок усиновлення дітей та молоді згідно законодавства України.
42. Вкажіть різницю між опікою та піклування над дітьми.
43. Позбавлення та поновлення батьківських прав згідно законодавства України.
44. Охарактеризуйте роботу служби у справах сім'ї, дітей та молоді щодо соціального захисту неповнолітніх.
45. Доведіть, що знання нормативно-правових документів є запорукою успішної роботи соціального працівника з сім'ями, які перебувають у СЖО.
46. Охарактеризуйте нормативно-правову базу діяльності соціального педагога.
47. Розкрийте зміст кваліфікаційної характеристики та посадові інструкції соціального педагога.
48. Проаналізуйте складові статистичного звіту про роботу соціального педагога.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
2. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
3. Соціальна робота : реалії та виклики часу : навчально-методичний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.

Допоміжна

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Л. Б. Баранник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
2. Віцукаєва К. М. Соціальний супровід клієнта : навчальний посібник. ПНПУ імені К. Д. Ушинського. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 320 с.
3. Віцукаєва К.М. Особливості соціальної допомоги мігрантам *Інноваційна педагогіка* : науковий журнал. Одеса : «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2023. Вип. 61. Том 1. С. 194-197.
4. Віцукаєва К.М. Соціальна робота в Україні : методичні рекомендації. Одеса : виконавець Букаєв Вадит Вікторович, 2018. 45 с.
5. Віцукаєва К.М., Мироненко О.С. Нормативно-правові документи у роботі соціального працівника з сім'ями, які перебувають у СЖО *Науковий вимір соціальних і педагогічних проблем сьогодення* : збірка наукових праць / редкол. І.М. Богданова та ін. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. С. 109-112.
6. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

7. Слезанська Г.І. Ролі фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді / Г.І. Слезанська Науковий вісник Ужгородського університету. *Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Випуск 1 (40). С. 265–268.
8. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч. ; Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. П. Петрочко. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
9. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч. ; Ч. 2 (Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / заг. ред. Т.В. Журавель, Кияниця. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 252 с.
10. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.
11. Vitsukaieva K. Socio-pedagogical support of anxious children from internally displaced families *Наука і освіта : науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського* : зб. наук. праць. Одеса, 2018. № 2/CLXVII. С. 101–106.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт.
URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Міністерство соціальної політики України. URL : <http://www.msp.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт.
URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
5. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт.
URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>

6. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#n10>

7. Комунікаційна стратегія з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року URL : <https://minjust.gov.ua/files/general/2021/11/30/20211130144151-90.pdf>

8. Довідник безбар'єрності URL : <https://bf.in.ua/>

